

2012

Sprawozdanie z działalności Polskiego Centrum Akredytacji

12:78:88

Wydawca:
Polskie Centrum Akredytacji

Adres:
01-382 Warszawa
ul. Szczotkarska 42
tel.: + 48 22 355 70 00
fax: +48 22 355 70 18
e-mail: sekretariat@pca.gov.pl
www.pca.gov.pl

Polskie Centrum Akredytacji

2012

Sprawozdanie z działalności Polskiego Centrum Akredytacji

Spis treści

1	Wprowadzenie	5
2	Organizacja i system zarządzania	7
2.1	Wdrożenie nowej struktury organizacyjnej PCA	7
2.2	Ewaluacja EA MLA	8
2.3	Doskonalenie systemu zarządzania	9
2.3.1	Analiza ryzyka	9
2.3.2	Planowanie i sprawozdawczość	9
3	Zarządzanie działalnością akredytacyjną	11
3.1	Realizacja ocen w procesach akredytacji i nadzoru	11
3.2	Monitorowanie zgodności wymagań PCA z wymaganiami międzynarodowymi	13
3.2.1	Zmiana kryterium akredytacji w zakresie weryfikatorów GHG	13
3.2.2	Zmiana kryterium akredytacji w zakresie EMAS	13
3.2.3	Podłączenie danych o laboratoriach akredytowanych przez PCA do bazy danych EA	13
3.3	Rozwój działalności akredytacyjnej	14
3.3.1	Realizacja rozszerzeń działalności akredytacyjnej	14
3.3.2	Wsparcie zewnętrzne	15
3.3.3	Ocena jednostek notyfikowanych	16
4	Zarządzanie relacjami zewnętrznymi	19
4.1	Współpraca z administracją państwową i innymi zainteresowanymi stronami	19
4.2	Realizacja projektów Unii Europejskiej	20
4.3	Promocja wiedzy na temat akredytacji	21
5	Współpraca z klientami	24
5.1	Spotkania z klientami	24
5.2	Organizacja czatów z klientami	24
5.3	Udział w targach	25
6	Działalność finansowa Polskiego Centrum Akredytacji w 2012 r.	26
6.1	Zasady finansowania	26
6.2	Wynik finansowy za 2012 r. (w PLN)	27

1

Wprowadzenie

Rok 2012 był dla Polskiego Centrum Akredytacji najlepszym w jego 11-letniej historii, zarówno w wymiarze krajowym, jak i międzynarodowym. Wyniki przeprowadzonej przez PCA ankiety satysfakcji klienta (dane z 5 listopada 2012 r., uzyskane od 823 spośród 1392 akredytowanych jednostek) są nad wyraz dobre – otrzymaliśmy aż 99 procent pozytywnych odpowiedzi na wszystkie pytania dotyczące relacji z naszymi pracownikami.

Bardzo pochlebna opinia zawarto również we wnioskach z oceny PCA, przeprowadzonej w kwietniu ubiegłego roku przez międzynarodowy zespół ośmiu ewaluatorów European co-operation for Accreditation. Rezultaty tej oceny miały niewątpliwie wpływ na wzrost prestiżu PCA wśród członków EA. Najdobitniejszym tego dowodem był wybór pani Lucyny Olborskiej, zastępcy dyrektora PCA, do najwyższych władz wykonawczych EA (EA Executive Committee), podczas Zgromadzenia Ogólnego European co-operation for Accreditation w Bratysławie (21-22.11.2012).

Pierwszy raz w historii przedstawiciel Polski objął tak wysokie stanowisko w EA. Dotychczas to PCA korzystało – przy doskonaleniu metod funkcjonowania – z wiedzy i doświadczenia ekspertów z jednostek akredytujących

o dłuższym stażu w EA. W 2012 roku eksperci Polskiego Centrum Akredytacji udzielali wsparcia jednostkom akredytującym z Armenii, Białorusi, Chorwacji i Kazachstanu. Listy z podziękowaniami od szefów tych jednostek, które otrzymał dyrektor PCA świadczą, że mamy fachowców na najwyższym europejskim poziomie. Zmiany w systemie zarządzania PCA, wprowadzane systematycznie od 2009 roku, przyniosły więc założone efekty, spotykając się z uznaniem tak w kraju, jaki i na arenie międzynarodowej.

W każdym roku rośnie liczba akredytowanych podmiotów oraz liczba wniosków o rozszerzenie zakresu akredytacji (w roku 2012 - ponad 800 rozszerzeń). Gospodarka wychodząca z kryzysu będzie wymagała od wszystkich jednostek oceniających zgodność i od PCA, zwiększenia skuteczności działania i szybszego likwidowania barier w dostępie do rynków: europejskiego i światowego. Czekają nas nowe wyzwania, nowe programy akredytacji. W tym kontekście coraz większym problemem w naszej działalności, są – obowiązujące od kilku lat - ograniczenia w samodzielnym gospodarowaniu własnymi środkami finansowymi, które hamują konieczny rozwój PCA. W konsekwencji, może to już niedługo stanowić czynnik hamujący dla rozwoju polskiej gospodarki.

2

Organizacja i system zarządzania

2.1

Wdrożenie nowej struktury organizacyjnej PCA

Trwające od dwóch lat prace nad zmianą struktury organizacyjnej PCA, mające na celu dokonanie podziału branżowego w Biurze ds. Akredytacji, zostały sfinalizowane w roku 2012 poprzez wydanie znowelizowanego regulaminu organizacyjnego PCA. Było to możliwe dzięki opublikowaniu w 2011 roku nowego statutu PCA (zarządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 października 2011 r., w sprawie nadania statutu Polskiemu Centrum Akredytacji).

Zadania Biura realizowane są przez sześć działów, w tym trzy działy akredytacji:

1. Dział Akredytacji Laboratoriów Badawczych,
2. Dział Akredytacji Laboratoriów Wzorcujących,
3. Dział Akredytacji Jednostek Certyfikujących i Inspekcyjnych.

W 2012 roku, podziału branżowego dokonano w Dziale Akredytacji Laboratoriów Badawczych, w ramach którego powołano cztery zespoły branżowe:

- Zespół ds. Badań Emisji w Środowisku Ogólnym i Środowisku Pracy,

- Zespół ds. Badań Wody, Ścieków, Gleb oraz Paliw Płynnych i Stałych,
- Zespół ds. Badań Mechanicznych, Elektrycznych i Innych Właściwości Fizycznych,
- Zespół ds. Badań Żywności, Wody Pitnej, Bezpieczeństwa Zdrowia i Bezpieczeństwa Ogólnego.

Do szczegółowych zadań zespołów należy realizacja procesów akredytacji i nadzoru laboratoriów badawczych, w zakresie przypisanego obszaru branżowego.

Ponadto, w ramach Działu Akredytacji Jednostek Certyfikujących i Inspekcyjnych, wdrożono schemat funkcjonalny, mający na celu podział odpowiedzialności za obsługę i koordynację procesów akredytacji i nadzoru w pięciu obszarach akredytacji: jednostek certyfikujących systemy zarządzania, jednostek certyfikujących wyroby, jednostek certyfikujących osoby, weryfikatorów oraz jednostek inspekcyjnych. Dodatkowo, dla programów sektorowych funkcjonujących w ww. obszarach, wyznaczono doradców wspierających pracę personelu zajmującego się obsługą procesów akredytacji i nadzoru. Wdrożenie powyższych ustaleń związane było również z opracowaniem i zatwierdzeniem szczegółowych zakresów obowiązków, odpowiedzialności i uprawnień na poszczególne stanowiska w Działach Akredytacji, co znalazło odzwierciedlenie w schemacie organizacyjnym PCA, w kartach stanowiskowych i obowiązujących procedurach.

2.2

Ewaluacja EA MLA

Wzajemna ocena – EA MLA

PCA jest sygnatariuszem porozumienia EA MLA od 2004 r., dzięki czemu certyfikaty i raporty wydawane przez podmioty akredytowane przez PCA, mogą być uznawane i akceptowane poza granicami Polski.

W kwietniu (23-27.04.2012 r.), zespół ewaluatorów EA, składający się z przedstawicieli jednostek akredytujących z ośmiu krajów europejskich: Bułgarii, Czech, Danii, Estonii, Francji, Holandii, Irlandii i Szwecji przeprowadził wnikliwą ocenę Polskiego Centrum Akredytacji. Ocena – dokonywana raz na cztery lata – objęła działalność akredytacyjną w zakresie: laboratoriów badawczych, medycznych i wzorcujących, jednostek certyfikujących systemy zarządzania, jednostek certyfikujących wyroby, jednostek certyfikujących osoby, jednostek inspekcyjnych i weryfikatorów GHG. Oprócz oceny w siedzibie PCA, ewaluatorzy obserwowali naszych ekspertów podczas 12 audytów zrealizowanych w wybranych jednostkach oceniających zgodność.

Ewaluatorzy EA, biorąc pod uwagę poprzednie wyniki ewaluacji z 2008 roku, stwierdzili znaczną poprawę funkcjonowania syste-

mu zarządzania PCA, w szczególności ze względu na wdrożony system planowania i sprawozdawczości. Podkreślili także dużą skuteczność działania PCA w obszarze technicznym. Jako mocną stroną wskazano skuteczność ocen przeprowadzanych przez PCA oraz silną politykę PCA w zakresie wymagań dotyczących spójności pomiarowej. Wielkim sukcesem PCA jest fakt, że ewaluatorzy EA nie stwierdzili żadnych niezgodności w funkcjonowaniu PCA. Ustalenia z oceny sklasyfikowano jako spostrzeżenia oraz komentarze, które zgodnie z procedurą ewaluacji wymagały przeprowadzenia przez PCA dokładnej analizy i, jeśli to właściwe, zaplanowania działań zapobiegawczych.

Uwzględniając wyniki analizy ryzyka przeprowadzonej w obszarach, w których stwierdzono spostrzeżenia i komentarze, PCA podjęło działania mające na celu bardziej skuteczne wykorzystanie obserwacji działalności jednostek oceniających zgodność, jako kluczowego narzędzia stosowanego w ocenach, w procesach akredytacji i nadzoru.

Podjęte przez PCA działania, w odniesieniu do stwierdzonych spostrzeżeń i komentarzy, w tym nowa polityka PCA dotycząca przeprowadzania obserwacji w procesach akredytacji i nadzoru jednostek certyfikujących wyroby i systemy zarządzania, została pozytywnie oceniona przez ewaluatorów. Dzięki temu, w listopadzie 2012 r., PCA zostało poinformowane o zakończeniu oceny i przekazaniu jej wyników do EA Multilateral Agreement

Council (EA MAC), który podczas kolejnego posiedzenia, w kwietniu 2013 roku, podejmie decyzję w sprawie kontynuacji członkostwa PCA w EA MLA.

Wzajemna ocena – FALB

Zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1221/2009, wszystkie jednostki akredytujące, działające w zakresie akredytacji weryfikatorów EMAS, są zobowiązane do poddania się wzajemnej ocenie, przeprowadzanej przez FALB – Forum of Accreditation and Licencing Bodies. Dzięki współpracy EA i FALB, ocena ta została przeprowadzona w tym samym terminie co ocena EA MLA. Zdaniem ewaluatora FALB, zarówno ocena w siedzibie PCA, jak i obserwacje ocen przeprowadzonych przez PCA u weryfikatorów EMAS potwierdziły, że działalność akredytacyjna prowadzona jest w sposób kompetentny i wiarygodny.

W dniach 24-26 października 2012 r., podczas posiedzenia FALB, podjęta została ostateczna decyzja o pozytywnym zakończeniu oceny PCA.

2.3

Doskonalenie systemu zarządzania

2.3.1

Analiza ryzyka

Jednym z elementów doskonalenia systemu zarządzania PCA było wprowadzenie zarządzania ryzykiem. Analizy ryzyka przeprowadzane były w PCA od kilku lat, natomiast w 2012 roku proces ten został usystematyzowany, poprzez opracowanie i wdrożenie procedury zarządzania ryzykiem (PA-22). Zgodnie z zapisami procedury, proces zarządzania ryzykiem składa się z następujących etapów:

- identyfikacji ryzyk w odniesieniu do celów w planie strategicznym,
- analizy ryzyk w oparciu o założone kryteria,
- oceny ryzyk przez kierownictwo,
- mapowania ryzyk, czyli wskazania osób/ komórek, w których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka,
- monitorowanie ryzyk, czyli opracowanie planów działań eliminujących i minimalizujących skutki ryzyka.

Pod koniec roku PCA rozpoczęło pierwszy etap zarządzania ryzykiem, zgodnie z nową procedurą. Na kolejne miesiące zaplanowana została realizacja następnych etapów, tak, aby cała ocena ryzyka zakończyła się w pierwszym kwartale 2013 r. Zgodnie z założeniami procedury, identyfikacja ryzyka przeprowadzana będzie w cyklu trzyletnim (na czas obowiązywania planu strategicznego). W przypadku zaktualizowania planu strategicznego o nowe cele, przeprowadzana będzie ocena ryzyka w odniesieniu do nowych lub zmodyfikowanych celów.

2.3.2

Planowanie i sprawozdawczość

Od czterech lat w PCA funkcjonuje system planowania i sprawozdawczości. Od 2011 roku procesy te są realizowane w oparciu o procedurę PA-21 „Planowanie i sprawozdawczość”, której celem jest określenie zasad związanych z planowaniem działalności PCA we wszystkich komórkach organizacyjnych oraz nadzorowaniem ich realizacji, w celu zapewnienia skutecznego funkcjonowania systemu zarządzania PCA i zwiększenia efektywności podejmowanych aktywności. Zgodnie z procedurą, opracowywane są następujące rodzaje planów:

- plan strategiczny – wieloletni plan aktywności PCA (3-5 lat), określający główne obszary aktywności PCA oraz definiujący priorytetowe cele roczne, w ramach cykli planistycznych, w perspektywie wieloletniej, w następujących obszarach: zarządzania finansami, organizacja i system zarządzania, zarządzanie kapitałem ludzkim, zarządzanie relacjami zewnętrznymi, zarządzanie działalnością akredytacyjną, zarządzanie działalnością szkoleniową, zarządzanie zasobami materiałowo - technicznymi,
- plan główny – plan pracy PCA na dany rok, określający zadania z planu strategicznego, przeznaczone do realizacji w danym roku, rozwinięte do szczybla wykonalności,
- plan wykonawczy – plan pracy komórek organizacyjnych na dany rok, określający podzadania, niezbędne do realizacji zadań określonych w planie głównym,
- załączniki funkcjonalne do planu wykonawczego – przedstawiają harmonogramy realizacji podzadań planu wykonawczego, określające osoby, terminy, czynności i koszty.

W 2012 roku, w planie strategicznym znalazło się 30 celów, które zostały rozwinięte do 54 w planie głównym oraz 259 zadań w planie wykonawczym. Plany wykonawcze były monitorowane na bieżąco przez kierowników działów, natomiast plan główny - w okresach półrocznych - przez najwyższe kierownictwo PCA.

3

Zarządzanie działalnością akredytacyjną

3.1

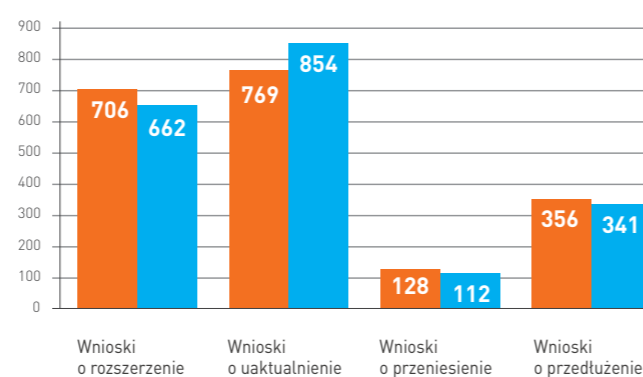
Realizacja ocen w procesach akredytacji i nadzoru

Zgodnie z ustawą o systemie oceny zgodności (Dz.U. 2010 r., nr 138, poz. 935 ze zm.), PCA prowadzi procesy akredytacji i nadzoru nad następującymi jednostkami oceniającymi zgodność:

- laboratoria badawcze, wzorujące i medyczne,
- jednostki certyfikujące wyroby, systemy zarządzania i osoby,
- jednostki inspekcyjne,
- weryfikatorzy EMAS i GHG,
- organizatorzy badań biegłości.

Dynamika zmian zakresów posiadanych akredytacji.

■ 2012 r. ■ 2011 r.

	Razem	Laboratoria badawcze	Laboratoria wzorujące	Laboratoria medyczne	Organizatorzy badań biegłości	Jednostki certyfikujące wyroby	Jednostki certyfikujące systemy	Jednostki certyfikujące osoby	Jednostki inspekcyjne	Weryfikatorzy EMAS	Weryfikatorzy GHG
Ważnych akredytacji na koniec roku	1406	1136	104	6	4	78	33	13	15	6	11

Złożonych wniosków o akredytację	102	87	8	0	1	3	0	0	1	1	1
Złożonych wniosków w nadzorze (łącznie), w tym:	1389	1208	65	6	2	68	28	3	6	1	2
wniosków o rozszerzenie	706	595	36	5	0	45	22	0	2	1	0
wniosków o uaktualnienie	769	723	11	4	1	26	2	1	1	0	0
wniosków o przeniesienie	128	107	6	1	0	8	4	0	1	0	1
wniosków o przedłużenie	356	318	23	0	1	3	4	2	4	0	1
Udzielonych akredytacji	101	87	3	3	1	4	2	1	0	0	0
Zawieszonych akredytacji - w dniu 31.12.2012	9	7	0	0	0	0	1	0	1	0	0
Cofnięć akredytacji	30	28	0	0	1	1	0	0	0	0	0
Procesów akredytacji w trakcie realizacji - w dniu 31.12.2012	121	102	9	1	1	2	1	0	1	2	2
Przerwań procesów akredytacji	5	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0

Procesy akredytacji, w tym:

wizytacji wstępnych	40	37	7	1	0	1	0	0	0	0	0
przeглядów dokumentacji	114	94	7	0	1	8	1	0	0	2	1
ocen na miejscu	113	97	5	3	0	4	2	1	0	1	0
obserwacji (prowadzonych osobno)	12	0	0	0	0	4	7	1	0	0	0

Procesy nadzoru:

ocen na miejscu	1358	1081	105	6	4	73	43	16	14	6	10
obserwacji (prowadzonych osobno)	116	0	0	0	0	50	44	8	0	4	10
przeглядów dokumentacji (zamiast ocen na miejscu)	103	70	16	0	0	11	3	0	1	2	0

3.2

Monitorowanie zgodności wymagań PCA z wymaganiami międzynarodowymi

3.2.1

Zmiana kryterium akredytacji w zakresie weryfikatorów GHG

W celu utrzymania zgodności wymagań PCA z wymaganiami międzynarodowymi, 17 września 2012 r. PCA opublikowało nowy dokument DAVG-01 „Akredytacja weryfikatorów rocznych raportów dotyczących emisji gazów cieplarnianych. Wymagania szczegółowe”, który zastąpił 4. wydanie dokumentu DAC-10 z 13.12.2011 r. Nowy program DAVG-01 przedstawia przede wszystkim zasady prowadzenia akredytacji weryfikatorów GHG i sprawowania nad nimi nadzoru. Znalazły w nim odzwierciedlenie zapowiadane wcześniej zmiany, dotyczące normy zawierającej wymagania akredytacyjne. Aktualny program odnosi się do wymagań normy PN-EN ISO 14065:2012, wymagań dokumentów EA-6/03 i IAF MD 6. Weryfikatorzy GHG, w budowaniu swojego systemu zarządzania, muszą wziąć pod uwagę również wymagania normy PN-EN ISO 14064-3:2012 „Gazy cieplarniane - Część 3: Specyfikacja i wytyczne walidacji oraz weryfikacji asercji dotyczących gazów cieplarnianych”, stosowanie której wymagane jest przez normę ISO 14065. Jednocześnie w dalszym ciągu obowiązują wymagania zawarte w ustawie z 28 kwietnia 2011 r., o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych.

Ponadto, w dokumencie DAVG-01 uszczegółowione zostały m.in. zasady prowadzonego przez PCA nadzoru, który został uzależniony od wielkości prowadzonej działalności (tj. liczby zweryfikowanych raportów). Zgodnie z przyjętym okresem przejściowym, do końca 2012 roku, wszyscy akredytowani przez PCA weryfikatorzy GHG muszą poddać się ocenie, w oparciu o „nową” normę.

W 2013 roku planowana jest kolejna zmiana, tj. dostosowanie procesu akredytacji i weryfikacji do wymagań zawartych w rozporządzeniach Komisji Europejskiej nr 600/2012 i 601/2012.

3.2.2

Zmiana kryterium akredytacji w zakresie EMAS

Kolejna istotna zmiana dotyczyła akredytacji w obszarze EMAS. 1 października 2012 roku został opublikowany nowy dokument DAVE-01 „Akredytacja weryfikatorów środowiskowych EMAS. Wymagania szczegółowe”, który zastąpił 3. wydanie dokumentu DAC-09. Dokument został przede wszystkim dostosowany do aktualnie obowiązującego stanu prawnego. Dodatkowo, wprowadzono kilka zmian w stosunku do poprzedniego dokumentu, takich jak:

- rezygnacja z egzaminów organizowanych wspólnie przez PCA i Ministerstwo Środowiska,
- przypisanie wymagań wynikających z rozporządzenia EMAS do wymagań ISO/IEC 17021,
- zmiana sposobu zapisu na certyfikatach PCA - odniesienie do normy i rozporządzenia EMAS,
- uszczegółowienie zasad prowadzenia nadzoru nad akredytowanymi weryfikatorami środowiskowymi EMAS,
- wprowadzenie zasady określania zakresów, z uwzględnieniem doświadczenia weryfikatora w danym cyklu akredytacji.

Nowy dokument obowiązuje od 1 stycznia 2013 roku.

3.2.3

Podłączenie danych o laboratoriach akredytowanych przez PCA do bazy danych EA

W związku ze stałym zapotrzebowaniem na usługi elektronicznego dostępu do informacji o akredytowanych podmiotach, w 2012 roku została podjęta decyzja o włączeniu akredytowanych przez Polskie Centrum Akredytacji laboratoriów badawczych do europejskiego systemu, nadzorowanego przez EA. Wcześniej, PCA przystąpiło do bazy EA w zakresie laboratoriów wzorcujących. System wyszukiwania akredytowanych podmiotów EA, dostępny pod adresem <http://db.european-accreditation.org/>, zapewnia dostęp do informacji o laboratoriach badawczych i wzorcujących, akredytowanych przez krajowe jednostki akredytujące z Europy. Jest to narzędzie umożliwiające wszystkim zainteresowanym stronom: producentom, konsumentom oraz regulatorom, szybkie i skuteczne wyszukanie wskazanego laboratorium oraz uzyskanie dostępu do zakresów akredytacji.

Podstawowe usługi oferowane przez system to:

- wyszukiwanie pełnotekstowe oraz za pomocą słów kluczowych,
- bezpośredni dostęp do szczegółowych informacji na temat wybranych akredytowanych podmiotów,
- szybki dostęp do pełnych zakresów akredytacji,
- regularna aktualizacja danych.

Podłączenie danych o laboratoriach badawczych akredytowanych przez PCA do bazy danych EA, było możliwe dzięki zastosowaniu przez PCA standardowej, ustanowionej przez EA bazy nazw dziedzin i obiektów badań do opisu kompetencji laboratoriów w zakresach akredytacji. W celu ułatwienia wyszukiwania, na pierwszej stronie zakresu – wprowadzono kodową identyfikację dziedzin badań oraz obiektów/grup obiektów, spójną z nomenklaturą EA. Obecnie dwanaście jednostek akredytujących, sygnatariuszy wielostronnego porozumienia EA MLA, udostępnia poprzez bazę EA informacje o akredytowanych przez siebie podmiotach: CAI - Czechy, COFRAC - Francja, DANAK - Dania, DAkKS - Niemcy, ENAC - Hiszpania, HAA - Chorwacja, FINAS - Finlandia, INAB - Irlandia, IPAC - Portugalia, PCA - Polska, SNAS - Słowacja, UKAS - Wielka Brytania.

EA kontynuuje prace nad rozszerzeniem zakresu systemu oraz zwiększeniem liczby jednostek akredytujących znajdujących się w bazie.

3.3

Rozwój działalności akredytacyjnej

3.3.1

Zmiana kryterium akredytacji w zakresie weryfikatorów GHG

laboratoria badawcze

W 2012 r. PCA rozszerzyło zakres swoich usług o akredytację laboratoriów badawczych wykonujących testy urządzeń radiologicznych. Dnia 29.06.2012 r. opublikowano dokument DAB-09 „Program akredytacji laboratoriów badawczych wykonujących testy urządzeń radiologicznych”. Dokument ten określa wymagania szczególne oraz wytyczne postępowania podczas prze-

prowadzania ocen w procesach akredytacji i nadzoru, w odniesieniu do kompetencji laboratoriów badawczych wykonujących testy urządzeń radiologicznych, o których mowa w rozporządzeniu ministra zdrowia z dnia 18 lutego 2011 r., w sprawie warunków bezpiecznego stosowania promieniowania jonizującego dla wszystkich rodzajów ekspozycji medycznej (Dz. U. Nr 51, poz. 265, z późniejszymi zmianami).

Kontynuowane są również prace, mające na celu rozszerzenie działalności akredytacyjnej w obszarze wykonywania pomiarów parametrów fizycznych wyposażenia medycznego – testy eksploatacyjne w radioterapii, z uwzględnieniem medycyny nuklearnej.

jednostki certyfikujące

Ponadto, PCA rozszerzyło swoje usługi o akredytację jednostek certyfikujących wyroby, działających w zakresie:

- standardu International Featured Standard – IFS Food,
- Systemu Gwarantowanej Jakości Żywności – QAFF,
- Systemu Gwarantowanej Jakości Mięsa – QMP,
- wyrobów konsumenckich według programu British Retail Consortium Global Standard for Consumer Products.

System IFS jest prywatnym standardem dedykowanym producentom żywności, w szczególności producentom marek własnych. Opracowany on został przez Federację Niemieckich Detalistów (HDE) oraz członków Francuskiej Federacji Handlu i Dystrybucji (FCD). Standard dotyczy wszystkich etapów produkcji żywności, występujących po produkcji pierwotnej. Obejmuje certyfikację według osiemnastu kategorii produktu. Aktualnie obowiązuje 6. wydanie normy IFS Food (The International Featured Standard). Program IFS jest uznany na poziomie GFSI (The Global Food Safety Initiative).

30 listopada 2012 r. opublikowano dokumenty DAC-19 „Program akredytacji jednostek certyfikujących w zakresie systemu QMP” oraz DAC-20 „Program akredytacji jednostek certyfikujących w zakresie systemu QAFF”, określające wymagania szczegółowe oraz wytyczne postępowania podczas przeprowadzania ocen w procesach akredytacji i nadzoru, w odniesieniu do kompetencji jednostek certyfikujących wyroby, prowadzących certyfikację QAFF i QMP. Powyższe systemy certyfikacji zostały uznane przez ministra rolnictwa i rozwoju wsi za krajowe programy jakości żywności. System Gwarantowanej Jakości Mięsa (Quality Meat Program), występujący pod skróconą nazwą systemu QMP, obejmuje certyfikację: bydła, pasz, mięsa i transportu. Właścicielem systemu i znaku QMP jest Polskie Zrzeszenie Producentów Bydła Mięsnego. Natomiast Sys-

tem Gwarantowanej Jakości Żywności (Quality Assurance for Food Products), występujący pod skróconą nazwą systemu QAFF, obejmuje certyfikację: kulinarnego mięsa wieprzowego, kulinarnego mięsa z piersi kurczaka i indyka, tuszki i elementy młodej gęsi owsianej oraz wędliny. Właścicielem systemu i znaku QAFF jest Unia Producentów i Pracodawców Przemysłu Mięsnego.

W 2012 r. PCA kontynuowało prace w pilotażowym programie weryfikacji technologii środowiskowych (ETV - Environmental Technology Verification). Celem programu jest promocja technologii środowiskowych poprzez zapewnienie twórcom technologii, producentom i inwestorom, dostępu do niezależnego potwierdzenia sprawności takich technologii. Program uruchomiła Komisja Europejska. Polska przystąpiła do programu ETV we wrześniu 2010 r. razem z Danią, Francją, Finlandią, Czechami, Belgią i W. Brytanią. Program ETV wymaga, aby jednostki weryfikujące technologie środowiskowe posiadały akredytację i spełniały wymagania normy EN ISO/IEC 17020, tj. normy dla jednostek inspekcyjnych. Dotychczas, z wnioskiem o akredytację w obszarze ETV wystąpił jeden podmiot. Proces powinien zakończyć się w pierwszej połowie 2013 r.

Kontynuowane były również prace dotyczące rozszerzenia działalności akredytacyjnej w obszarze jednostek certyfikujących wyroby, prowadzących certyfikację zgodności procesów produkcji, kontroli, składowania i transportu produktów kosmetycznych, w oparciu o normę PN-EN ISO 22716:2009.

3.3.2 Wsparcie zewnętrzne

Komitety techniczne

Zgodnie z nowymi zasadami, określonymi w księdze zarządzenia oraz procedurze PA-19 „Komitety Techniczne”, z dniem 27.03.2012 r., w drodze zarządzenia dyrektora PCA, powołany został jeden, obejmujący wszystkie działy akredytacji, **Komitet Techniczny ds. Akredytacji**. Komitet ten jest organem opiniodawczym przy podejmowaniu decyzji dotyczących ocen poszczególnych jednostek oceniających zgodność - w kontekście prowadzonych procesów akredytacji i nadzoru. Jego opinie stanowią również wsparcie podczas wypracowania stanowiska PCA - w związku z harmonizacją podejścia do akredytacji - w zakresie ogólnych wymagań akredytacyjnych (norm) i zasad oceny poszczególnych rodzajów CAB.

Na czteroletnią kadencję powołano także specjalistyczny **Komitet Techniczny ds. Rolnictwa i Żywności**. Jest to organ doradczy Kierownika Biura ds. Akredytacji. W składzie Komitetu znaleźli się przedstawiciele wszystkich istotnie zainteresowanych stron, których funkcjonowanie jest związane z systemem oceny zgodności w zakresie żywności i produktów rolnych. W Komitecie reprezentowane są: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Zdrowia, Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz przedstawiciele Federacji Konsumentów, Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji, instytutów naukowo - badawczych i jednostek oceniających zgodność. Podstawowym zadaniem Komitetu jest szeroko rozumiane doradztwo, świadczony PCA w zakresie oceny kompetencji technicznych jednostek ubiegających się o akredytację i akredytowanych w dziedzinie rolnictwa i żywności. Ponadto, zadaniem Komitetu jest opiniowanie dokumentów normatywnych, zawierających specyficzne wymagania akredytacyjne dla jednostek oceniających zgodność, opracowywanie lub opiniowanie właściwych programów akredytacji oraz wytycznych interpretacyjnych, w celu harmonizacji podejścia i usprawnienia ocen prowadzonych przez PCA w dziedzinie rolnictwa i żywności.

W roku 2012 utworzono również specjalistyczny **Komitet Techniczny ds. Środowiska**. Działania tego Komitetu obejmują obszar środowiska, z funkcjonującymi w tym zakresie laboratoriami badawczymi, jednostkami inspekcyjnymi i certyfikującymi. Głównym jego celem jest doradztwo PCA w zakresie oceny kompetencji technicznych podmiotów posiadających lub ubiegających się o akredytację w obszarze środowiska. Skład Komitetu zapewnia udział wszystkich stron zainteresowanych akredytacją w tym obszarze, takich jak: Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Gospodarki, ośrodki naukowe, jednostki oceniające zgodność oraz organizacje reprezentujące interes społeczny. Do zadań Komitetu należy m.in. opiniowanie programów akredytacji, interpretowanie wymagań dokumentów zawierających wymagania akredytacyjne, wskazywanie kierunków rozwoju działalności akredytacyjnej w obszarze środowiska. Komitet powołano na 4-letnią kadencję, rozwiązując jednocześnie działający wcześniej Komitet Techniczny ds. Akredytacji Weryfikatorów.

Doskonalenie procesów akredytacji i nadzoru

W ramach doskonalenia procesów akredytacji i nadzoru, wprowadzono uaktualnienia i uzupełnienia w podstawowym dokumencie DA-01 „Opis systemu akredytacji”. Polegały one, w głównej mierze, na doprecyzowaniu zasad planowania i re-

alizacji procesów akredytacji. Przyjęta nowelizacja dotyczyła wprowadzenia algorytmu postępowania w procesie akredytacji, pozwalającego na uzyskanie ustawowego czasu realizacji przez PCA procesu akredytacji, nie dłuższego niż 12 miesięcy, licząc od daty złożenia w PCA kompletnego wniosku, do daty powiadomienia organizacji o udzieleniu lub odmowie udzielenia akredytacji. Wprowadzone zmiany pozwalają na ustalenie, na etapie przeglądu wniosku, maksymalnych okresów czasu na realizację poszczególnych etapów procesu akredytacji.

Określone terminy są komunikowane wnioskującej organizacji i monitorowane przez właściwe działy akredytacji PCA. Wprowadzona aktualizacja skutkowała również stosownym doprecyzowaniem procesu decyzyjnego PCA, uwzględniającego możliwość przerwania procesu akredytacji w przypadku braku skutecznej i terminowej jego realizacji, z przyczyn leżących po stronie wnioskującej organizacji.

Kontynuowane były także prace związane z doskonaleniem zasad raportowania wyników ocen przeprowadzanych przez PCA. Opracowano i wdrożono nowy system autoryzacji raportów przez auditorów, umożliwiający przekazywanie raportów do PCA drogą elektroniczną i, tym samym, skrócenie czasu oczekiwania w PCA na raporty przesyłane w sposób tradycyjny, w formie wydruku.

Ponadto, opracowano i wdrożono system identyfikacji oraz powiązania dokumentów akredytacyjnych jednostek oceniających zgodność, poprzez przedstawianie w zakresach akredytacji (na pierwszej stronie zakresu) przywołania aktualnego certyfikatu akredytacji podmiotu. Jednocześnie odstąpiono od czasochłonnego przekazywania do PCA nieaktualnych dokumentów akredytacyjnych, celem anulowania, ustalając zasady i sposób informowania podmiotu o konieczności anulowania przez podmiot nieaktualnych dokumentów, w trybie właściwym dla postępowania w tym zakresie w akredytowanym podmiocie.

Istotne zmiany wprowadzono także w obszarze akredytacji jednostek certyfikujących systemy zarządzania i jednostek certyfikujących wyroby. W obszarach tych dokonano m.in.:

- jednoznacznego przypisania dokumentów zawierających wymagania akredytacyjne dla jednostek certyfikujących systemy zarządzania, właściwych dla różnych programów certyfikacji,
- wprowadzenia zmian w zasadach formułowania zakresów akredytacji jednostek certyfikujących systemy zarządzania bezpieczeństwem żywności (FSMS), bezpieczeństwem informacji (ISMS) oraz jakością w spawalnictwie (QMS w spawalnictwie),

- wprowadzenia zmian w zasadach postępowania w procesach rozszerzenia zakresu akredytacji, przy uwzględnieniu specyfiki różnych programów certyfikacji,
- doprecyzowania zasad dotyczących oceny kompetencji jednostek certyfikujących wyroby i systemy zarządzania, prowadzonej w formie obserwacji, a w szczególności wyboru próbek do obserwacji w sposób reprezentatywny dla wnioskowanego / posiadanego zakresu akredytacji, z uwzględnieniem specyfiki różnych programów certyfikacji.

Nowe ustalenia opublikowano w dokumentach DACS-01 „Akredytacja jednostek certyfikujących systemy zarządzania. Wymagania szczegółowe” oraz DACW-01 „Akredytacja jednostek certyfikujących wyroby. Wymagania szczegółowe”.

3.3.3 Ocena jednostek notyfikowanych

Ramy prawne określone rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 oraz decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 768/2008, mają m.in. na celu zwiększenie zaufania do oceny zgodności wyrobów, poprzez wykorzystanie akredytacji w ocenie kompetencji jednostek notyfikowanych. Wzmocniony system powinien zapewnić, że jednostki oceniające zgodność, wyznaczane do prowadzenia działalności w ramach wspólnotowego prawodawstwa harmonizacyjnego, dostarczać będą producentom, odbiorcom i władzom publicznym bezpieczne wyroby o najwyższej jakości. Intencją taką wyrażono w art. R22 decyzji nr 768/2008, wymieniając certyfikat akredytacji jako jeden z niezbędnych dokumentów składanych przez jednostki oceniające zgodność do organu autoryzującego. Tym samym certyfikat akredytacji został wskazany jako warunek wstępny wnioskowania o notyfikację.

Polskie Centrum Akredytacji, zgodnie z wymaganiami ww. rozporządzenia, współpracuje z ministerstwami i urzędami centralnymi w zakresie oceny jednostek notyfikowanych. W wyniku współpracy z Ministerstwem Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej oraz Polską Grupą Jednostek Notyfikowanych, opracowano projekt dokumentu DAN-01 „Akredytacja jednostek biorących udział w procesie oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych w odniesieniu do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011 (CPR)”.

Dokument ten został opracowany w celu harmonizacji podejścia do akredytacji jednostek oceniających zgodność, ubiegających się o autoryzację i notyfikację w zakresie oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych. Zawiera on wymagania specjalne dla jednostek certyfikujących, realizujących zadania wskazane w CPR, w systemie 1, 1+, 2+ oraz dla laboratoriów badawczych, realizujących zadania w systemie 3. Po uzgodnieniu z zainteresowanymi stronami i zatwierdzeniu do stosowania w PCA, dokument DAN-01 będzie stosowany jako kryterium oceny kompetencji jednostek oceniających zgodność, ubiegających się o autoryzację do notyfikacji w zakresie CPR. W PCA opracowano również zasady przeprowadzania ocen do celów notyfikacji do CPR, z zastosowaniem wymagań określonych w dokumencie DAN-01, z uwzględnieniem zasad wnioskowania podmiotów o akredytację do celów notyfikacji (posiadających i nie posiadających akredytacji), zasad łączenia ocen kompetencji do celów notyfikacji z ocenami w nadzorze (w przypadku posiadania akredytacji) oraz formy i zasad przedstawiania potwierdzonych kompetencji do celów notyfikacji do CPR, w zakresach akredytacji jednostek oceniających zgodność.

PCA podjęło także szereg dodatkowych prac, mających na celu uwzględnienie wymagań wspólnotowego prawodawstwa harmonizacyjnego, w tym:

- w obszarze akredytacji jednostek certyfikujących opracowano macierz identyfikującą organy i komórki autoryzujące do wszystkich dyrektyw „nowego podejścia”. Ponadto, przedstawiono Ministerstwu Gospodarki propozycję zasad przeprowadzania ocen jednostek oceniających zgodność do celów notyfikacji. Przyjęto, że wnioski o uwzględnienie w zakresie akredytacji obszaru działalności jednostki notyfikowanej składane są w trybie dobrowolnym. Dla zainteresowanych podmiotów udostępniono formularz FAC-137 „Arkusze oceny jednostki oceniającej zgodność do celów notyfikacji”. Formularz został opracowany na podstawie dokumentu EA-2/17:2009 „Wytoczne EA dotyczące wymagań horyzontalnych w akredytacji jednostek oceniających zgodność do celów notyfikacji”. Nadrzędnym celem przyjętym przez PCA, jest łączenie ocen kompetencji do celów notyfikacji z ocenami zaplanowanymi w nadzorze. Zgodnie z wydanym przez PCA Komunikatem nr 104 z dnia 20 kwietnia 2012 r. i Komunikatem nr 108 z dnia 27 lipca 2012 r., oferta PCA obejmuje oceny do celów notyfikacji w odniesieniu do 13 dyrektyw: 89/106/EWG, 89/686/EWG, 92/42/EWG, 93/15/EWG, 94/25/WE, 96/98/WE, 97/23/WE, 2000/14/WE, 2006/42/WE, 2007/23/WE, 2009/48/WE, 2009/105/WE, 2009/142/WE,

- Zarządzeniem Dyrektora PCA nr 187 z dnia 18.12.2012 r. powołano Grupę Ekspertką ds. Dyrektyw. Podstawowym zadaniem tej grupy jest wspieranie PCA w zakresie oceny kompetencji technicznych jednostek oceniających zgodność, w odniesieniu do poszczególnych dyrektyw oraz reprezentowanie PCA w pracach Directive Networks, utworzonych przy EA.

4

Zarządzanie relacjami zewnętrznymi

4.1

Współpraca z administracją państwową i innymi zainteresowanymi stronami

laboratoria badawcze

W ramach akredytacji laboratoriów badawczych, wykonujących testy urządzeń radiologicznych, w 2012 roku PCA współpracowało z Ministerstwem Zdrowia, jako instytucją właściwą ds. regulacji prawnych dotyczących badań urządzeń radiologicznych. Uzgodniono i opublikowano dokument DAB - 09 „Program akredytacji laboratoriów badawczych wykonujących testy urządzeń radiologicznych”. W dokumencie zawarto specyficzne wymagania akredytacyjne, stosowane w ocenie kompetencji laboratoriów wykonujących testy urządzeń radiologicznych, w odniesieniu do wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17025:2005.

Sfinalizowano także porozumienie o współpracy pomiędzy PCA a Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Głównym Lekarzem Weterynarii, w sprawie współpracy w zakresie nadzoru nad akredytowanymi laboratoriami urzędowymi. Celem porozumienia jest współdziałanie i wymiana informacji na temat oceny kompetencji laboratoriów urzędowych badających żywność i funkcjonujących w ramach Państwowej Inspekcji Wete-

rynaryjnej oraz harmonizacja podejścia, przy uwzględnieniu w ocenie kompetencji laboratoriów urzędowych, wymagań przepisów prawa krajowego i europejskiego. Zakres wzajemnej wymiany informacji oraz współpracy pomiędzy stronami został szczegółowo zdefiniowany w porozumieniu.

W obszarze badań DNA i śladów linii papilarnych, nawiązano współpracę z Komendantem Głównym Policji, nadzorującym krajowe laboratoria kryminalistyczne Policji, wykonujące badania dla potrzeb nauk sądowych, w tym z Centralnym Laboratorium Kryminalistycznym oraz z Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instytutem Ekspertyz Sądowych w Krakowie. W wyniku nawiązanej współpracy uzgodniono powołanie przy PCA Grupy Eksperckiej, której celem będzie opracowanie programu akredytacji laboratoriów badawczych, wykonujących badania DNA i badania śladów linii papilarnych, określającego wymagania specjalne dotyczące kompetencji tych laboratoriów. Celem programu jest harmonizacja podejścia do oceny kompetencji laboratoriów kryminalistycznych w obszarze badań DNA i śladów linii papilarnych oraz uwzględnienie w ocenie kompetencji, mających zastosowanie wymagań przepisów krajowych i międzynarodowych oraz wytycznych EA i ILAC. We wrześniu 2012 r. PCA zorganizowało spotkanie z przedstawicielami laboratoriów kryminalistycznych, na którym omówiono problemy występujące w ocenach kompetencji tych laboratoriów i wskazano kierunki działań zmierzających do ustanowienia wymagań specjalnych dla tej dziedziny badań.

PCA aktywnie uczestniczyło także w spotkaniach zewnętrznych, organizowanych przez zainteresowane strony, prezentując zagadnienia dotyczące systemu oceny zgodności i systemu akredytacji jednostek oceniających zgodność, w tym:

- projekcie „Better training for safer food”, realizowanym z inicjatywy Komisji Europejskiej we współpracy z Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno - Spożywczych (GIJHARS),
- spotkaniach otwierającym i zamykającym audit Komisji Europejskiej - Food and Veterinary Office (FVO), dotyczącym oceny systemu kontroli produkcji ekologicznej oraz znakowania produkcji ekologicznej.

laboratoria wzorcuje

W obszarze akredytacji laboratoriów wzorcuje kontynuowana była współpraca z Głównym Urzędem Miar. 31 maja 2012 r. odbyło się spotkanie kierownictwa GUM i PCA, na którym wyznaczono kierunki współpracy na kolejny okres. Ustalono, że w nawiązaniu do „Wspólnej deklaracji BIPM, OILML, ILAC i ISO z dnia 9 listopada 2011 roku, w sprawie spójności

pomiarowej” w Polsce powinno zostać opracowane zgodne stanowisko, zwłaszcza mając na uwadze ustalenia zawarte w nowym wydaniu dokumentu ILAC P-10. Kolejne ustalenie dotyczyło problematyki krajowych porównań międzylaboratoryjnych, organizowanych przez GUM dla laboratoriów wzorcuje akredytowanych lub ubiegających się o akredytację. Podczas spotkania stwierdzono, że istnieje potrzeba dokonania wspólnego przeglądu stosowanych zasad i praktyk postępowania. W celu realizacji zadań w ramach podjętych decyzji, powołana została grupa robocza, składająca się z przedstawicieli PCA i GUM. Rezultaty prac grupy oczekiwane są w 2013 roku.

jednostki certyfikujące

Ze względu na specyfikę i szeroki zakres usług oferowanych przez akredytowane jednostki certyfikujące, Polskie Centrum Akredytacji podejmuje liczne formy współpracy z ministerstwami, urzędami centralnymi i innymi organami administracji państwowej. Biorąc pod uwagę powyższe, w 2012 roku PCA współpracowało z:

- Ministerstwem Środowiska odnośnie akredytacji weryfikatorów EMAS i GHG. Współpraca dotyczyła uzgodnień dokumentów DAVE-01 „Akredytacja weryfikatorów środowiskowych EMAS. Wymagania szczegółowe” oraz DAVG-01 „Akredytacja weryfikatorów rocznych raportów dotyczących emisji gazów cieplarnianych. Wymagania szczegółowe”,
- KASHUE/KOBIZE w zakresie uzgadniania dokumentu DAVG-01. Dodatkowo PCA wzięło udział w seminarium, przeprowadzonym w KASHUE/KOBIZE oraz zaopiniowało projekt tłumaczenia „Rozporządzenia Komisji (UE) Nr 600/2012, w sprawie weryfikacji raportów na temat wielkości emisji gazów cieplarnianych i raportów dotyczących tonokilometrów oraz akredytacji weryfikatorów zgodnie z dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady”,
- Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) oraz Główną Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno - Spożywczych (GIJHARS), w obszarze akredytacji jednostek certyfikujących żywność, rolnictwo ekologiczne oraz produkty tradycyjne i regionalne. Przedstawiciele PCA wzięli udział w konferencji zorganizowanej przez te instytucje, uczestniczyli w 7 spotkaniach oraz jednym - zorganizowanym w GIJHARS - w ramach porozumienia pomiędzy GIJHARS i PCA. W ramach tej współpracy przygotowano sprawozdanie z nadzoru nad akredytowanymi jednostkami certyfikującymi wyroby, działającymi w obszarze rolnictwa ekologicznego. Natomiast współpraca z MRiRW dotyczyła krajowych programów certyfikacji żywności QAFP oraz QMP,

- Ministerstwem Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej - w obszarze działalności akredytowanych jednostek certyfikujących wyroby budowlane. Współpraca dotyczyła wdrażania „Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 roku, ustanawiającego zharmonizowane warunki wprowadzenia do obrotu wyrobów budowlanych i uchylającego dyrektywę Rady 89/106/EWG” oraz formułowania zakresów akredytacji,
- Urzędem Transportu Kolejowego, w obszarze dyrektywy 2008/57/WE Parlamentu Europejskiego i Rady „W sprawie interoperacyjności systemu kolei we Wspólnocie”. Współpraca dotyczyła prowadzenia akredytacji jednostek certyfikujących, działających w obszarze kolei, zamierzających ubiegać się o notyfikację w tym zakresie,
- Urzędem Regulacji Energetyki, w zakresie bieżącego przekazywania informacji o akredytowanych weryfikatorach kogeneracji.

4.2

Realizacja projektów Unii Europejskiej

Projekt UE dla Białorusi – wsparcie w zakresie organizacji systemu oceny zgodności

Kontynuując wcześniej przyjęte założenia, związane z potrzebą angażowania się polskich instytucji w tworzenie i umacnianie systemu oceny zgodności w krajach wschodnich oraz wspierania swobodnego przepływu towarów i usług w Europie i na świecie, Polskie Centrum Akredytacji przystąpiło do konsorcjum, którego celem jest realizacja projektu Unii Europejskiej, dotyczącego wsparcia Białorusi w obszarze zapewnienia jakości i bezpieczeństwa żywności „Support to Quality Infrastructure in Belarus/Food Safety - EuropeAid/128997/C/SER/BY”. Umowa pomiędzy członkami konsorcjum, w skład którego weszły - obok PCA - francuska jednostka normalizacyjna Association Francaise de Normalisation (AFNOR), Cardno Emerging Markets (CARDNO) z Belgii, France Veterinaire International (FVI) z Francji, Food and Veterinary Services (FVS) z Łotwy, OPERA Scarl z Włoch, State Food and Veterinary Services (SFVS) z Litwy, została ostatecznie podpisana w kwietniu 2012 roku. Realizację projektu zaplanowano na 32 miesiące, a jego zakończenie przewidywane jest w połowie 2014 roku.

Beneficjentem jest Państwowy Komitet Normalizacji Republiki Białoruś (Gosstandard). Podstawowym celem projektu jest poprawa bezpieczeństwa i jakości białoruskiej żywności, poprzez stopniowe wyrównywanie poziomu systemu zapewnienia jakości z odpowiednimi unijnymi i międzynarodowymi normami. Cel ten powinien być osiągnięty dzięki realizacji działań w czterech obszarach:

- wsparcie reformy krajowego systemu akredytacji na Białorusi dla zapewnienia, że akredytowane jednostki oceniające zgodność działają w sposób zgodny z wymaganiami międzynarodowych norm i uznanych procedur,
- utworzenie białoruskiego systemu nadzoru nad rynkiem, zgodnego z prawodawstwem UE oraz opracowanie krajowego systemu informowania o niebezpiecznych produktach żywnościowych,
- rozwój sieci białoruskich laboratoriów referencyjnych, których zadaniem będzie zapewnienie bezpieczeństwa (z punktu widzenia zdrowia publicznego) produktów takich jak: woda mineralna, ryby, mięso i przetwory mleczne,
- tworzenie możliwości rozwojowych przedsiębiorstw produkujących wodę mineralną, przetwarzających ryby, mięso oraz mleko, poprzez zapewnienie szerokiego dostępu do informacji o przyjętych, zharmonizowanych normach dotyczących bezpieczeństwa żywności, w oparciu o zasady HACCP.

Komponent dotyczący akredytacji, którego bezpośrednim beneficjentem jest Białoruskie Państwowe Centrum Akredytacji (BSCA), realizowano przy znaczącym wsparciu Polskiego Centrum Akredytacji. Obszar ten składa się z siedmiu części:

- dostosowanie prawodawstwa krajowego w zakresie akredytacji do wymagań zawartych w Rozporządzeniu UE (EC) Nr 765/2008,
- dostosowanie białoruskiego systemu akredytacji do wymagań EA, IAF i ILAC, w celu podpisania dwustronnego porozumienia z EA oraz członkostwa w IAF i ILAC,
- wdrożenie na Białorusi wytycznych i procedur EA, ILAC i IAF,
- opracowanie i wdrożenie programu akredytacji jednostek inspekcyjnych w odniesieniu do wymagań normy ISO/IEC 17020,
- przygotowanie bazy danych akredytowanych podmiotów i ich zakresów akredytacji,
- organizacja wizyt studyjnych dla pracowników BSCA w jednostkach akredytujących krajów UE, w celu zapoznania się z ich działalnością; wsparcie uczestnictwa przedstawicieli BSCA w pracach komitetów EA oraz zgromadzeniach ogólnych EA, ILAC i IAF,
- zorganizowanie szeregu szkoleń dotyczących funkcjonowania jednostki akredytującej, wymagań akredytacyjnych, prowadzenia ocen w procesach akredytacji (szkolenia dla pracowników BSCA, auditorów i ekspertów, a także aktualnych i potencjalnych klientów).

Wizyty studyjne przedstawicieli jednostek akredytujących z Armenii, Kazachstanu i Białorusi w Polskim Centrum Akredytacji

W drugiej połowie roku, w PCA odbyły się trzy wizyty studyjne, zrealizowane w ramach projektów Unii Europejskiej, których uczestnikami byli przedstawiciele jednostek akredytujących z Armenii, Kazachstanu i Białorusi. Celem wszystkich wizyt było zdobycie praktycznej wiedzy na temat systemu akredytacji jednostki o ugruntowanej pozycji w europejskich i światowych strukturach akredytacyjnych (EA, IAF, ILAC). Polskie Centrum Akredytacji zostało wybrane nie tylko ze względu na zajmowane w EA czwarte miejsce pod względem liczby akredytowanych podmiotów, ale przede wszystkim ze względu na potwierdzony, także przez ewaluatorów EA, dojrzały i skutecznie implementowany system zarządzania jakością w organizacji. W szczególności, uczestnicy wizyt mieli możliwość, zarówno podczas przedstawionych prezentacji, jak i bezpośrednich rozmów z pracownikami PCA, zapoznania się z systemem zarządzania PCA, wymaganiami dla personelu, auditorów i ekspertów zaangażowanych w procesy oceny i nadzoru nad akredytowanymi podmiotami, a także z wybranymi procedurami akredytacji i innymi dokumentami związanymi. Dodatkowo, udział w ocenach prowadzonych przez auditorów PCA, pozwolił uczestnikom wizyt na obserwację zastosowania teorii w praktyce.

4.3

Promocja wiedzy na temat akredytacji

PCA Info – wydarzenia, opinie, perspektywy.

W 2012 roku ukazały dwa kolejne (5. i 6.) numery pisma „PCA Info – wydarzenia opinie perspektywy”, które wydawane jest od trzech lat. Wszystkie są dostępne na stronie internetowej (www.pca.gov.pl).

Współpraca z dwumiesięcznikiem Lab – laboratoria, aparatura, badania

PCA kontynuowało współpracę z Wydawnictwem Eureka (wydawcą dwumiesięcznika Lab), w zakresie sponsorowania publikacji wzmacniających zaufanie do akredytacji, jako narzędzia potwierdzającego kompetencje. We wszystkich 6 numerach Lab ukazały się artykuły na temat akredytacji.

W pierwszym numerze (1/2012) zamieszczona została rozmowa z kierownikiem Działu Akredytacji Laboratoriów Wzorcujących PCA, pod tytułem: „Badania biegotości – sposób na satysfakcję”.

W drugim, opublikowano reporterską relację oraz skróty referatów wygłoszonych w trakcie seminarium PCA podczas XIV Międzynarodowych Targów Analityki i Technik Pomiarowych Euro-Lab 2012.

Kolejny (3.) numer zawierał artykuł pod tytułem: „Działalność PCA jest skuteczna”, obszernie prezentujący przebieg i rezultaty oceny Polskiego Centrum Akredytacji, dokonanej w kwietniu 2012 przez zespół ewaluatorów EA.

W numerze 4. znalazła się relacja ze spotkania ekspertów PCA z przedstawicielami akredytowanych laboratoriów badawczych, odbywającego się w nowej, branżowej formule. W latach poprzednich, PCA organizowało spotkania przedstawicieli wszystkich branż. W 2012 r. spotkania podzielono pod względem specyfiki pracy na grupy.

W wydaniu LAB 5/2012, obok relacji z październikowego spotkania z przedstawicielami akredytowanych laboratoriów badawczych, jest obszerna informacja o warszawskim posiedzeniu EA LC Working Group for ILCs In the field of testing, pod tytułem: „Wzrost roli i zastosowania wyników uczestnictwa laboratoriów w badaniach biegotości”.

Numer 6. zawierał, między innymi, zaproszenie do zapoznania się z najnowszym wydaniem biuletynu informacyjnego PCA INFO (nr 6.) wraz z prezentacją zakresu tematycznego zamieszczonych w nim artykułów.

Publikacje w anglojęzycznym magazynie „The Warsaw Voice”

W styczniowym wydaniu „The Warsaw Voice” (1/2012) opublikowana została na rozkładówce relacja z 28. Zgromadzenia Ogólnego EA, którego gospodarzem było Polskie Centrum Akredytacji (Warszawa, 23-24 listopada 2011). Ponadto rozmowa z Grahamem Talbotem, ówczesnym przewodniczącym EA oraz wywiad red. Andrzeja Jonasa z dyrektorem PCA Eugeniuszem W. Roguskim i Lucyną Olborską, zastępcą dyrektora PCA.

W numerze listopadowym (11/2012) zamieszczono dwa artykuły dotyczące problematyki akredytacji w Polsce. W pierwszym, dyrektor PCA, E.W. Roguski omówił rolę polskiego systemu oceny zgodności i PCA w zapewnieniu jakości i bezpieczeństwa produkowanych wyrobów oraz świadczonych usług. Natomiast L. Olborska, zastępca dyrektora i Krzysztof Woźniak, kierownik Działu Akredytacji Jednostek Certyfikujących i Inspekcyjnych, udzielili wypowiedzi na temat nowych programów akredytacji, dotyczących bezpieczeństwa polskiej żywności (QMP i QAFF), w kontekście uregulowań Unii Europejskiej.

Spoleczna kampania informacyjna w TVP INFO

Biorąc pod uwagę wytyczne organizacji międzynarodowych, wskazujących na potrzebę szerszej promocji akredytacji, a w szczególności wzajemnego uznawania wyników akredytacji w ramach wielostronnych porozumień, PCA w roku poprzednim wyprodukowało 5-minutowy film promocyjny na temat systemu oceny zgodności. Przedstawiono w nim akredytację i cały system, jako działania na rzecz interesu społecznego, obejmujące niemal wszystkie obszary związane z życiem człowieka. Na podstawie tego filmu PCA zrealizowało 22-sekundowy spot telewizyjny „System oceny zgodności”, który uzyskał ze strony członków komisji kwalifikacyjnej TVP S.A. akceptację – pod względem merytorycznym, artystycznym i technicznym – oraz zgodę na bezpłatną emisję na antenie TVP INFO.

Bezpłatna kampania społeczna trwała 18 dni (od 27 lutego do 15 marca 2012 r.) Po jej zakończeniu PCA otrzymało wykaz emisji spotu na antenie TVP INFO, wraz z podaniem oglądalności i procentowymi udziałami w rynku telewizyjnym. Spot PCA emitowano codziennie od czterech do sześciu razy, między godz. 6.15 a 23.57. Oglądalność spotu wahała się - w zależności od dnia tygodnia oraz godziny emisji - od ok. 20 tysięcy widzów tuż przed północą, do blisko 700 tys. między 16.00 a 22.00. W podobnych proporcjach kształtował się procentowy udział w rynku telewizyjnym: od 1,5 do 11,6 proc. Po przemnożeniu łącznej liczby emisji (89) i średniej oglądalności (ok. 250 tys.) oraz uwzględnieniu statych widzów, oglądających codziennie ten kanał, spot PCA obejrzało ponad 20-milionów osób.

5

Współpraca z klientami

5.1

Spotkania z klientami

PCA zorganizowało osiem spotkań z przedstawicielami akredytowanych podmiotów, w tym:

- trzy spotkania z akredytowanymi laboratoriami badawczymi, w których łącznie wzięły udział 553 osoby. Spotkania podzielono na grupy, z uwzględnieniem specyfiki pracy laboratoriów, na: 1) laboratoria wykonujące badania dla potrzeb sądownictwa; 2) laboratoria wykonujące badania elektryczne, mechaniczne, metalograficzne, nieniszczące, ogniowe i innych właściwości fizycznych; 3) laboratoria wykonujące badania emisji w środowisku pracy,
- w związku ze szkoleniem dla auditorów oceniających badania biegłości, zorganizowano spotkanie z przedstawicielami jednostek organizujących takie badania (uczestniczyło 11 osób z jednostek oceniających zgodność),
- w spotkaniach dla przedstawicieli jednostek certyfikujących i inspekcyjnych, łącznie wzięto udział 179 uczestników. W czerwcu odbyło się spotkanie z przedstawicielami jednostek certyfikujących produkty regionalne i wyroby rolnictwa ekologicznego; z pozostałymi przedstawicielami jednostek certyfikujących wyroby – PCA zorganizowało spotkanie w listopadzie [7.11.2012 r.]. W drugiej połowie roku przeprowadzono także spotkania dla: przedstawicieli jednostek certyfikujących systemy oraz weryfikatorów EMAS (listopad), a także dla przedstawicieli jednostek inspekcyjnych.

5.2

Organizacja czatów z klientami

Na początku roku, PCA przeprowadziło na swojej stronie internetowej ankietę sondażową wśród klientów, odnośnie zainteresowania czatami z udziałem ekspertów PCA. W efekcie, w dniu 10.01.2012 r. zorganizowany został czat Działu Akredytacji Laboratoriów Wzorcujących, którego tematem był udział laboratoriów wzorcujących w badaniach biegłości, według znowelizowanego dokumentu DA-05 (wydanie 5. z 17.11.2011 r.) - w szczególności odnośnie możliwości uwzględniania pod-dyscyplin w obszarach technicznych.

Ze względu na duże zainteresowanie czatami ze strony laboratoriów badawczych, rozmowy 'on-line' z klientami przeprowadzone zostały w dwóch turach. Pierwsza odbyła się w dniu 27.11.2012 r. Głównymi tematami dyskusji były: kryteria w systemie zarządzania laboratoriami, kryteria związane z upoważnieniami personelu do realizacji badań i innych działań technicznych, w tym autoryzacji sprawozdań z badań oraz stosowanie formularza FAB-14.

W czacie udział wzięło 94 zalogowanych uczestników. 30.11.2012 r. odbyła się druga sesja czatu, podczas której poruszone zostały następujące kwestie: stosowanie w laboratorium metod znormalizowanych i metod własnych - opracowanych przez laboratorium; walidacja metod własnych; potwierdzenie prawdziwości realizacji metod znormalizowanych; zmiany w metodach znormalizowanych. W czacie udział wzięło 100 uczestników.

Ze względu na dużą ilość poruszanych tematów oraz limit czasowy, nie na wszystkie pytania udało się odpowiedzieć w czasie przewidzianym na przeprowadzenie czatu. Dlatego też odpowiedzi na nie podjęte tematy zostały umieszczone na stronie internetowej, w archiwum czatu.

5.3

Udział w targach

Podobnie jak w latach ubiegłych, tak i podczas XIV Międzynarodowych Targów Analityki i Technik Pomiarowych EuroLab 2012 (28-30 marca), Polskie Centrum Akredytacji zorganizowało seminarium dla uczestników targów - przedstawicieli laboratoriów oraz firm produkujących sprzęt dla branży laboratoryjnej. Jego tematem było praktyczne rozwinięcie - ustalonego przez ILAC i IAF - hasła obchodów Światowego Dnia Akredytacji w 2012 r. „Akredytacja - wsparcie dla bezpieczeństwa żywności i czystej wody pitnej”.

Dwugodzinne seminarium, w którym uczestniczyło kilkuset słuchaczy, składało się z czterech wykładów:

1. Akredytacja laboratoriów badawczych i jednostek certyfikujących wyroby oraz systemy zarządzania, w kontekście bezpieczeństwa żywności i wody pitnej. Omówiono znaczenie wielostronnych porozumień EA MLA i ILAC MRA, których PCA jest sygnatariuszem, wspierających zaufanie i akceptację akredytowanych wyników certyfikacji, inspekcji, wzorcowań i badań.
2. Kompetencje techniczne akredytowanych laboratoriów badających żywość i wodę pitną.
3. Akredytacja w specyficznych obszarach badań żywności i wody pitnej (badania GMO, badania sensoryczne, elastyczne zakresy akredytacji, metody referencyjne i desygnowane) oraz działania w celu harmonizacji oceny kompetencji.
4. Działalność akredytowanych jednostek certyfikujących w obszarze żywności (rolnictwo ekologiczne; produkty tradycyjne i regionalne; produkty rolne i środki spożywcze - certyfikacja zgodności; FSM - system zarządzania bezpieczeństwem żywności wg PN-EN ISO 22000). Uwzględniono w nim również udział jednostek certyfikujących w ocenie zgodności produktów spożywczych, według prywatnych programów certyfikacji: BRC Global Standard for Food Safety oraz QAFP- Quality Assurance for Food Products i QMP - Quality Meat Program.

Eksperti PCA udzielali także praktycznych informacji w stoisku firmowym PCA, licznie odwiedzanym przez uczestników i zwiedzających.

6

Działalność finansowa Polskiego Centrum Akredytacji w 2012 r.

6.1

Zasady finansowania

Podstawą gospodarki finansowej był roczny projekt planu, zatwierdzony przez Dyrektora PCA. Inwestycje w środki trwałe finansowane były ze środków własnych. Koszty działalności, w tym wynagrodzenia pracowników, pokrywane były z osiągniętych przychodów. Zatwierdzony zysk bilansowy netto PCA, w kwocie 2 388 418 PLN, jest przeznaczony na:

- fundusz podstawowy w wysokości 1 671 893 PLN,
- wpłatę do budżetu państwa (30 %) w wysokości 716 525 PLN.

Podstawą prawną działania PCA jako krajowej jednostki akredytującej jest ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz.U. z 2010, Nr 138, poz. 935 ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie sposobu ustalania opłat za czynności związane z oceną zgodności oraz akredytacją jednostek oceniających zgodność (Dz.U. z 2012 r, poz. 711).

PCA pobiera opłaty za świadczone usługi na podstawie cennika, który powstał w oparciu o rozporządzenie Ministra Finansów. Ustalony w cenniku koszt roboczogodziny PCA w roku 2012 wynosił 120 PLN.

6.2

Wynik finansowy za 2012 r. (w PLN)

Rok	2011	2012
Przychody ze sprzedaży ogółem	20 634 276	22 046 239
• opłata za udział w systemie akredytacji	7 001 750	7 371 034
• opłaty za oceny w nadzorze	11 106 068	11 240 422
• opłaty za oceny akredytacyjne	1 303 373	1 445 704
• opłaty z tytułu szkoleń	945 585	931 800
• opłaty pobierane za wniosek o akredytację	277 500	260 000
• opłaty pozostałe (Projekt Białoruski)	0	797 279
Pozostałe przychody operacyjne	110 572	110 572
Przychody finansowe	258 262	362 195
Przychody ogółem	21 003 110	22 456 513
• koszty sprzedaży	12 348 932	12 729 062
• koszty ogólne	6 564 557	6 725 784
• pozostałe koszty operacyjne	28	6 459
• koszty finansowe	9 709	9 036
Koszty ogółem	18 923 226	19 470 341
Wynik brutto	2 079 884	2 986 172
Podatek dochodowy	383 222	597 754
Wynik netto	1 696 662	2 388 418
Wpłata do budżetu (30%)	508 999	716 525
Wynik finansowy	1 187 663	1 671 893

